

музичного мистецтва. Спец. 17.00.03 / НМАУ ім. П. І. Чайковського. Київ, 2019. 78 с.

4. Качмар О. Лисенківські традиції на прикладі фортепіанної творчості для дітей С. Борткевича (дидактичний аспект). *Музична україністика: сучасний вимір*. Київ : ІМФЕ ім. М. Т. Рильського, 2012. С. 286-290.
5. Качмар О. Фортепіанна творчість С. Борткевича: дитячий репертуар (дидактичний аспект). *Мистецтво в сучасній школі: проблеми, пошуки*. Івано-Франківськ: Вид-во Прикарпат. нац. Ун-ту ім. В. Стефаника, 2013. С. 57-62.
6. Сидорова Вікторія. Режим доступу: https://youtu.be/_8SsO550RCI Sergei Bortkiewicz op 54 №1 Russian Peasant Girl; https://youtu.be/uEWmI_ERN_Q Sergei Bortkiewicz op 54 №2 The Cossack; <https://youtu.be/gH9pLg3TcQM> Sergei Bortkiewicz op 54 №3 The Spanish LADY; <https://youtu.be/uQV6VWFIWN8> Sergei Bortkiewicz op 54 №4 The Tirolese; <https://youtu.be/o46INiAINOQ> Sergei Bortkiewicz op 54 №5 The Gipsy; https://youtu.be/_BsxeZL7avs Sergei Bortkiewicz op 54 №6 The MARCHIONESS; <https://youtu.be/WZgS-NKAifA> Sergei Bortkiewicz op 54 №7 The Chinese; <https://youtu.be/zEkruzOEAdc> Sergei Bortkiewicz op 54 №8 Teddy Bear; <https://youtu.be/17e2qGNQheE> Sergei Bortkiewicz op 54 №9 Punch Harlequin.
7. Сукач М. В. Сергій Борткевич: партитура життя. Художньо-документальна мозаїка. Чернігів: Десна Поліграф, 2018. 136 с.

Скаун Наталія,

викладачка вищої категорії
Полтавського фахового коледжу
мистецтв імені М. В. Лисенка,

Тищик Світлана,

старша викладачка вищої категорії
Полтавського фахового коледжу
мистецтв імені М. В. Лисенка
(м. Полтава)

ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ ДИРИГЕНТА СТУДЕНТСЬКОГО ОРКЕСТРУ НАРОДНИХ ІНСТРУМЕНТІВ

***Анотація.** У статті висвітлюється комплекс питань, пов'язаних з багатогранною діяльністю складного механізму – оркестру народних інструментів, розкривається роль викладача-диригента в процесі підготовки висококваліфікованих музикантів.*

***Ключові слова:** диригент, оркестр народних інструментів, професійна підготовка, матеріальна база, концертна діяльність.*

***Актуальність теми.** «Оркестровий клас» є однією з профільюючих навчальних дисциплін у процесі фахової підготовки інструменталіста-народника та майбутнього диригента оркестрового колективу. Її якість багато в чому залежить від викладача-диригента та творчої діяльності всього навчального колективу в цілому.*

***Мета статті** – висвітлити комплекс питань, пов'язаних з роботою диригента студентського оркестру народних інструментів, особливостями його навчально-виховної та*

інструментально-виконавської діяльності.

Виклад основного матеріалу. Враховуючи перспективу використання диригентських кадрів в Україні, можливостей навчальних закладів, визначається склад оркестрів: український, домро-балалаечний з баянами, мішаний, баяністів тощо. Можливе введення двох чи трьох складів одночасно, якщо дозволяє загальна кількість студентів. Це справа творча і залежить вона від смаку керівника та можливостей закладу освіти.

Важливим є питання організації роботи студентського оркестру народних інструментів. Варто відзначити найбільш оптимальний час для роботи оркестру – 6 годин 2 рази на тиждень, враховуючи відповідний час на налаштування інструментів, розташування оркестру, розкладення поголосників тощо. Всі ці заходи потребують значної уваги керівника, тому треба розпочинати репетицію за 15 хвилин до початку заняття. Якщо в колективі панує творча атмосфера, зацікавленість, то все вирішується без зайвих проблем.

Матеріальна база має вирішальне значення для роботи оркестру: інструменти, медіатори, струни; приміщення, освітлення, повітря; інтер'єр (крісла, попільниці, в тому числі – диригентський); футляри та приміщення для збереження інструментів; нотна бібліотека (партитури, поголосники, клавірний та партитурний нотний папір, диригентські палички). Керівником добираються та аналізуються друковані партитури залежно від складу оркестру, формується навчальний репертуар різноцільового призначення. Іноді виникає необхідність адаптації оркестрових партитур відповідно до складу інструментально-виконавського колективу.

Провідна роль в освітньому процесі належить викладачу – керівнику оркестру народних інструментів, від якостей якого залежить виконавський рівень колективу. Керівник оркестру – це і диригент, і інструменталіст, і організатор, і завгосп, і людина, і педагог, і психолог. Тому керівником оркестрового класу може бути обдарована особистість, яка володіє усіма вищевказаними якостями.

Важливе значення мають питання взаємовідносин у колективі, так званий морально-психологічний клімат, система заохочень і покарань, урахування особливостей репетиційної роботи (з прикладами діяльності видатних диригентів), підготовчого процесу до концертного виступу тощо. Весь цикл заходів у роботі з оркестром – це творча робота. У процесі навчання звертається увага на найбільш помітні помилки молодих диригентів з відповідним аналізом і рекомендаціями.

Суто професійні питання – налаштування інструментів, ансамбль та інструментовка – подаються в межах практичної доцільності, безпосередньо пов'язаних із діяльністю оркестру до репетиції, під час репетиції та по її завершенні. Така «тріада» дає можливість створити умови для підготовки до занять оркестрового класу, їх проведення та підсумку. Таким чином усі процеси знаходяться під наглядом керівника та якісно вдосконалюються.

Важливою і далеко не простою є взаємодія трикутника: кафедра – викладачі з диригування та інструментовки – оркестровий клас в особі його керівника. Якщо є порозуміння в питаннях, що грати (диригувати), як інструментувати, як грати (диригувати), то і проблеми не існує – це ідеальний варіант. Але з досвіду відомо, коли викладач з диригування заперечує використання того чи іншого твору, викладач з оркестрового класу не дозволяє виконувати твір з міркувань «поганого звучання» твору в оркестрі, кафедра, як

суддя, вміщується в конфлікт, виникає силовий фактор, який у творчості не повинен мати місця. Найкращий варіант, коли викладач з диригування та керівник оркестрового класу попередньо узгоджують твір і лише після цього виконується інструментовка і створюється «зелена дорога» до оркестру. Це є оптимальним варіантом налагодження спільної та продуктивної роботи оркестрового класу та свідчить про збереження авторитету та взаємоповаги викладачів кафедри.

Важливою сферою є концертна діяльність колективу. Це не тільки сама процедура виступу, а й величезна, клопітка робота організаційного порядку: транспортування інструментів, нотної бібліотеки, пілітрів, костюмів; питання зборів, генеральних репетицій і прогонів; дисципліна на сцені; аналіз виступу тощо.

До рекомендованих репертуарних творів для диригування оркестром народних інструментів належать: І. Ковач «Полька», С. Людкевич «Старовинна пісня», Б. Сметана «Поетична полька», Л. Фучаджі «Карусель», Ю. Щуровський «Український танець», В. Бібік «Світанок», А. Кореллі «Сарабанда», В. Косенко «Вальс», Л. Ревуцький «Веснянка», М. Скорик «Естрадна п'єса», Л. Шукайло «Жонглер», Ж. Колодуб «Бугі-вугі», Р. Лісова «Романс «Бережи кохання», Р. Петерсен «Старенький автомобіль», В. Черненко «Романс».

Висновки. В контексті вищезазначеного підкреслимо, що роль керівника студентського оркестрового колективу надзвичайно важлива, адже від нього залежить виховання та становлення високопрофесійного музиканта, зокрема диригента. Це складний та довготривалий процес, що вимагає від особистості, яка налаштована на творчу самореалізацію, належних вольових якостей, критичного мислення, креативного потенціалу, творчої ініціативи, стійкого бажання відшліфувати набуті професійні диригентські вміння і навички. Виконавське мистецтво диригування продовжує розвиватися, оскільки ускладнюється музична мова, зростає рівень майстерності музикантів. Це потребує ще кращої професійної підготовки майбутніх диригентів.

Список використаних джерел

1. Бенч О. Г. Хорова методика Павла Муравського. До 100-річчя Павла Муравського (Електронний ресурс). НМАУ. Часопис. 2014. Вип. 25.
2. Петрик С. В. Диригентська техніка як важливий компонент мистецтва диригування (Електронний ресурс). *Культура України*. 2012. Вип. 39.

Скиданенко Світлана,
викладачка Полтавського фахового
коледжу мистецтв імені М.°В.°Лисенка
(м.°Полтава)

ДЕЯКИ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ І ПРОВЕДЕННЯ ДИСТАНЦІЙНИХ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ З МУЗИЧНОГО ІНСТРУМЕНТУ

Анотація. Представлена стаття присвячена аналізу методів та прийомів проведення індивідуальних занять в складних умовах сьогодення. Виділені позитивні та негативні ознаки on-line навчання. Запропоновані рекомендації, в тому числі власні, з підготовки і проведення індивідуальних занять з навчання гри на музичному інструменті за